

NÉV:	
CSOPORTSZÁM:	

# PRÓBAÉRETTSÉGI – MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

## EMELT SZINT

TAVASZI TÁBOR 2024

2024. április 2.

**Rendelkezésre álló idő: 210 perc**

Összeállította: *Milbacher Dániel, Varga Boglárka, Németh Dóra*

### Fontos tudnivalók

Ossza be a 210 percet úgy, hogy minden feladatra legyen elég ideje!

Alaposan olvassa el a feladatokat, kérdéseket, szempontokat!

Bátran fogalmazzon önálló véleményt, ahol azt kéri a feladat!

Írásait gondosan szerkessze, helyesírását ellenőrizze a szótárból, ha bizonytalan!  
Jegyzeteket, vázlatot készíthet, de ügyeljen, hogy azok elváljanak a kész fogalmazásoktól!

Ha a megoldott feladatokban javítani akar, akkor a javítani kívánt szót / szavakat húzza át, a helyesnek vélt szót / szavakat pedig írja le újra!

**Eredményes munkát kívánunk!**

NÉV:	
CSOPORTSZÁM:	

## SZÖVEGÉRTÉSI ÉS NYELVI-IRODALMI MŰVELTSÉGI FELADATSOR

Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget, és válaszoljon a kérdésekre!

### Radnóti Miklós: Tétova óda

Mióta készülök, hogy elmondjam neked  
szerelmem rejtett csillagrendszerét;  
egy képben csak talán, s csupán a lényegét.  
De nyüzsgő s áradó vagy bennem mint a lét  
és néha meg olyan, oly biztos és örök,  
mint kőben a megkövesült csigaház.  
A holdtól cirmos éj mozdul fejem fölött  
s zizzelve röppenő kis álmokat vadász.  
S még mindig nem tudom elmondani neked,  
mit is jelent az nékem, hogyha dolgozom,  
óvó tekinteted érzem kezem felett.  
Hasonlat mit sem ér. Felötlik s eldobom.  
És holnap az egészset újra kezdem,  
mert annyit érek én, amennyit ér a szó  
versemben s mert ez addig izgat engem,  
míg csont marad belőlem s néhány hajcsomó.  
Fáradt vagy s én is érzem, hosszú volt a nap, -  
mit mondjak még? a tárgyak összenéznek  
s téged dicsérnek, zeng egy fél cukordarab  
az asztalon és csöppje hull a méznek  
s mint színarany golyó ragyog a teritőn,  
s magától csendül egy üres vizespohár.  
Boldog, mert véled él. S talán lesz még időm,  
hogy elmondjam milyen, mikor jöttödre vár.  
Az álom hullongó sötétje meg-megérint,  
elszáll, majd visszatér a homlokodra,  
álmos szemed búcsúzva még felémint,  
hajad kibomlik, szétterül lobogva,  
s elalszol. Pillád hosszú árnya lebben.  
Kezed párnámra hull, elalvó nyírfaág,  
de benned alszom én is, nem vagy más világ.  
S idáig hallom én, hogy változik a sok  
rejtelmes, vékony, bölcs vonal hús tenyeredben

1943. május 26.

NÉV:	
CSOPORTSZÁM:	

1. Hogy hívták Radnóti szerelmét, aki többek között ezt a versét is ihlette?

1 pont	
--------	--

2. Az alábbi idézet rímképlete alapján milyen rímfajta állapítható meg? Idézzon e rímképlet megvalósulására további egy példát a vers szövegéből!

„s mint színarany golyó ragyog a teritón,

s magától csendül egy üres vizespohár.

Boldog, mert véled él. S talán lesz még időm,

hogy elmondjam milyen, mikor jöttödre vár.”

Rímfajta: \_\_\_\_\_

Idézet: \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

2 pont	
--------	--

3. A mű műfaja, ahogyan címe is utal rá: óda.

a. Melyek az óda műfajának legfőbb sajátosságai? Fogalmazza meg, hogyan jelennek meg ezek a jegyek a mű során!

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

2 pont	
--------	--

NÉV:	
CSOPORTSZÁM:	

**b. Nevezzen meg 2 művet az óda műfajából! Példáiban különböző szerzők műveit használja fel: egy magyar, valamint egy világirodalmi művet.**

---

---

---

---

2 pont	
--------	--

**c. Mely műfaj felvirágoztatása kötődik még Radnóti Miklóshoz? Kinek a munkásságát vitte ezzel tovább? Nevezze meg a szóban forgó műfajt és a szerzőt!**

---

---

---

---

2 pont	
--------	--

**Összesen a feladat:**

6 pont	
--------	--

**4. A mű címében megjelenő „tétova” jelző miként telik meg tartalommal a szöveg elolvasása után? Hogyan értelmezzük a megjelenő szerelemképpel kapcsolatosan?**

---

---

---

---

2 pont	
--------	--

**5. Nevezze meg az alábbi műből kiemelt szavak félkövérrel jelzett toldalékjainak típusait!**

*sötétje:* \_\_\_\_\_

NÉV:	
CSOPORTSZÁM:	

csillagrendszerét: \_\_\_\_\_

lobogva: \_\_\_\_\_

holdtól: \_\_\_\_\_

4 pont	
--------	--

**6. Miért van jelentősége a versformának ezen mű esetében? Jellemezze művet a forma és a tartalom összhangja szempontjából!**

---



---



---



---



---

2 pont	
--------	--

**7. Nevezze meg az alábbi részletek szerzőit, valamint oldja meg az idézetekhez kapcsolódó feladatokat!**

mű szerzője	részlet	feladatok
	<p><i>“Tapsolva szétfutott a zápor s itt köröskörül            üresen világít a környék és szuszog,            de dong és csomókban hull már a napfény            s <b>aranymedveként</b> nyalja a tüzes pocsolyákat.</i></p> <p><b>Kövér fényesség</b> hintál az ázott deszkáknak            jószagán és fortyog a világ a hirtelen            melegben; tükröző fák közt száll könnyű szellő            s a záporosó már a teli gyökérben él.”</p>	<p>Nevezze meg, hogy az idézetben <b>elsőként kiemelt szövegrész</b> milyen költői kép:</p> <p>Nevezze meg, hogy az idézetben <b>másodikként kiemelt szövegrész</b> milyen költői kép:</p>

NÉV:	
CSOPORTSZÁM:	

	<p>“Bölcsen és derűsen be szép volna <b>élni</b>,  <b>Élni</b>, nem remélni,      Haláltól se <b>fél</b>ni, véle <b>megbékélni</b>.</p> <p>Temetőbe <b>jár</b>ni, vígan <b>elsétá</b>lni,      Koszorukat <b>lá</b>tni      S <b>mosolyogni</b>: utunk oda mily parányi”.</p>	Nevezze meg <b>az idézetben kiemelt szavak szófaját</b> :
	<p>„<i>Hanem amidőn már szépen megpitymallott,          És elült a szúnyog, és a zaj sem hallott,          Akkor lelopódzott a fiú fejére,          Két szárnyát teríté annak két szemére;          Aztán álommézet csókolt ajakára,          Akit mákvirágból gyűjtte éjszakára;          Bűvös-bájos mézet, úgy hogy édességén          Tiszta nyál csordult ki (...) szája végén</i>”</p>	Nevezze meg a <b>mű címét, melyből az idézet származik</b> :
	<p>“<i>Fegyvert s vitézt éneklek, török hatalmát          Ki meg merte várni, Szulimán haragját,          Ama nagy Szulimánnak hatalmas karját,          Az kinek Europa rettegte szablyáját.</i>”</p>	Nevezze meg <b>milyen sorfajtában íródott ez a mű</b> :

4 pont	
--------	--

8. Írjon egy példát az alábbi szerzők szerelmi költészetének darabjaiból!

- **Petőfi Sándor**

---

- **Csokonai Vitéz Mihály**

---

- **Ady Endre**

---

- **József Attila**

---

4 pont	
--------	--

NÉV:	
CSOPORTSZÁM:	

**9. Jelölje a műből kiemelt mondat mondatrészeit! Jelölje és állapítsa meg a mondatban fellelhető határozók altípusait!**

„A holdtól cirmos éj mozdul fejem fölött/ s zizzelve röppenő kis álmokat vadász.”

**Határozók altípusai:**

1. szó: \_\_\_\_\_

határozó típusa: \_\_\_\_\_

2. szó: \_\_\_\_\_

határozó típusa: \_\_\_\_\_

3. szó: \_\_\_\_\_

határozó típusa: \_\_\_\_\_

<b>4 pont</b>	
---------------	--

**10. Nevezze az alábbi művészekhez köthető szerzőket!**

a. **Lilla:** \_\_\_\_\_

b. **Fogarasi cukrászleány:** \_\_\_\_\_

c. **Aphrodité:** \_\_\_\_\_

<b>3 pont</b>	
---------------	--

**11. Keresse meg és másolja ki azt a sort a versből, amely az alábbi idézetekkel azonos/hasonló tartalmú!**

<b>Idézetek más költőktől</b>	<b>Szövegrészlet a műből (maximum 2 sor)</b>
„De hogy közöljem azt, amit tudnod kell? Semmi sincs a szóban!” (Kosztolányi Dezső)	
„Balkezed a fejem alatt, jobbkezeddel megölelgetsz, megcirógatsz, édes” (Babits Mihály)	

NÉV:	
CSOPORTSZÁM:	

<p>„S úgy tetszett, hogy hozzánk hajol a félhold,        – Szelíd, ezüst kar – s átölelni jön”        (Tóth Árpád)</p>	
<p>„Elmémbe, mint a fémbe a savak,        ösztöneimmel belemartalak,        te kedves, szép alak,        lényed ott minden lényeket kitölt.”        (József Attila)</p>	

<b>4 pont</b>	
---------------	--

**12. Hasonlítsa össze az alábbi idézeteket a szerelemkép szempontjából!**

<p>„Ó, nyájas táj, ó, tiszta, friss erecske,        mely tükrözöd szép arcát s szép szemét is,        s élő fényétől gyulsz tündökletesre,         irigylem tőletek tekintetét is!        Ne lássam itt ridegnek a követ se:        lángoljatok, hisz lánggal égek én is.”        (Francesco Petrarca: Ti szerencsés füvek ...)</p>	<p>„Szállunk a Nyárból, üzve szállunk,        Valahol az Őszben megállunk,        Fölborzolt tollal, szerelmesen.         Ez az utolsó nászunk nekünk:        Egymás husába beletépünk        S lehullunk az őszi avaron.”        (Ady Endre: Héja-nász az avaron)</p>
---	--

---



---



---



---



---

<b>4 pont</b>	
---------------	--

**Összesen:**

<b>40 pont</b>	
----------------	--

**JAVÍTÓ FEBES:**.....



NÉV:	
CSOPORTSZÁM:	

## MŰÉRTTELMEZŐ SZÖVEG ALKOTÁSA

**Értelmezze Závada Péter Mész című versét az alábbi szempontok alapján. Fejtse ki a versben található intertextuális utalásokat, térjen ki az ezek által hordozott erkölcsi morális dilemmákra. Értelmezze a címet, és annak vers béli jelentéstartalmát, a „mész” szót, mint szimbólumot. Elemezze a lírai én által megélt vershelyzeteket, és ennek kontextusában a mű időkezelését!**

*Fogalmazása 600-800 szó terjedelmű legyen!*

### **Závada Péter: Mész**

Aligha kétséges, hogy a mésző minden formája, tehát a te csontjaid egy része is, valamikor oldott állapotban volt a tengerben, anya. Legalábbis ezt olvastam valami képes ismeretterjesztő újságban, amikor beültem melléd, egy kikapsolt fodrászbura alá – a tiéd megnyugtatóan zúgott. Aztán fizikai folyamatok következtében csapódtál ki, élő szervezetek közbenjárásával választódtál ki. A szén-dioxidban gazdag esővizek bontani kezdték a föld megmerevedési kérgét– írták, én pedig ebből arra következtettem, hogy roppant mennyiségű, erősen koncentrált szénsavas oldatként jutottál a tengerbe – a bura zúgása mintha a tengeré. Helyenként a koncentráció oly fokot ért el, hogy a mésző mint iszap rakódott le. Jelenleg is találni még igen nagy mélységben is mészsizapot. Úgy látszik, azóta is egyre képződsz. A mésző kitűnő építőanyag. A tömött mészkőből égetik a meszet. Miután meghaltál, apa beidőzített egy tisztasági festést. A mészégetés alapanyaga a mésző, kalcium-karbonát. Apró kalcitkristályokból állsz, anya. Ezer Celsius-fok körüli hevítés hatására szén-dioxidra és kalcium-oxidra esel szét. A szén-dioxid a lelked. Apával úgy döntöttünk, hogy szép gyöngén megfogjuk az elégett csontjaidat, az elégett véredet, és a mészhabarcs közé keverünk, noha már abban is te voltál. Aztán amit estig raktunk, leomlott reggelre.

2015

**VAGY**

NÉV:	
CSOPORTSZÁM:	

## MŰÉRTTELMEZŐ SZÖVEGALKOTÁS: ÖSSZEHASONLÍTÓ ÉRTTELMEZÉS

**A számvetés és a létértelmezés kérdésének és motívumainak középpontba helyezésével hasonlítsa össze Ady Endre *Nem feleltem magamnak* és Kosztolányi Dezső *Ének a semmiről* című alkotását. Elemzésében térjen ki a szövegek közötti áthallás és az ezáltal kialakuló párbeszéd jelenségére.**

*Megoldása 600-800 szó terjedelmű legyen!*

### **Ady Endre: Nem feleltem magamnak**

*A feleségemnek küldöm.*

Bizony, lelkem,  
Csak magamnak nem feleltem:  
De hát választ nem is leltem.

Elfelejttem  
Sok örömöm, sok szerelmem:  
Szép elmenni: ez az »elvem«.

Ez az »elvem«,  
Csúf szó, de csak így feleltem:  
Elvvel, szívvel s be nem telten.

Így feleltem,  
Bátor hangon énekeltem  
S néha nyáron harcra keltem.

Bizony, lelkem,  
Én az Életet elejtem,  
Én magamat már elrejttem.

Ki nem »fejtem«:  
Megint rossz szó. Elfelejttem  
Ezt és mindent. Nem  
feleltem Magamnak.

1916

### **Kosztolányi Dezső: Ének a semmiről**

Amit ma tartok, azt elejtem,  
amit ma tudtam, elfelejttem,  
az arcomat kezembe rejtem  
s elnyúlok az üres sötétben,  
a mélyen-áramló delejben.

Annál, mi van, a semmi ősebb,  
még énekem is ismerősebb,  
rossz sem lehet, mivel erősebb  
és tartósabb is, mint az élet,  
mely vérrel ázott és merő seb.

Szokatlan-új itt ez a köntös, pár  
évre szóló, szűk, de göncös, rossz  
gúnya, melyet a könny öntöz, beh  
otthonos lesz majd a régi, a  
végtelen, a bő, közömbös.

Én is öröktől ebbe voltam,  
a semmiségre ráomoltan,  
míg nem javultam és romoltam,  
tanulni sem kell, tudjuk ezt rég:  
eltünni és feküdni holtan.

Ha félsz, a másvilágba írd át,  
verd a halottak néma sírját,  
tudd meg konok nyugalmuk írd át,  
de nem felelnek, úgy felelnek,  
bírnak mi is, ha ők kibírnak.

Pajtás, daloldj hát, mondd utánam:  
Mi volt a mi bajunk korábban,  
hogyan jártunk a föld porában?  
Mi fáj szivednek és szívemnek  
Caesar, Napoleon korában?  
1933











NÉV:	
CSOPORTSZÁM:	

## REFLEKTÁLÓ SZÖVEG ALKOTÁSA

### A könnyűzene és az irodalom kapcsolata

A rádiót tekergetve, napjaink műanyag-zenéjének dalszövegeit hallgatva meglehetősen ritkán juthat eszünkbe a művészet szó. Legfeljebb azon gondolkodhatunk el a „Szeretlek téged, kedvesem / Szeretlek téged, jöjj velem” kaliberű szövegek kapcsán, hogy a boldogult emlékü Szabolcska Mihály bizonyára nagyon foglalkoztatott dalszövegíró lenne a 21. századi magyar könnyűzenei piacon.

*„(...) Felmerült a kérdés, vajon versnek, szépirodalmi alkotásnak tekinthető-e a dalszöveg? A kérdezett szerint „szűz fül, szűz szem kell a szövegek versként való hallgatásához, olvasásához, befogadásához”, ő maga a szavak mögött és között folyton hallja az aláfestő, kísérő, kiegészítő zenét.*

*A kérdés valóban nehéz, mert a már említett „limonádé-zenék” szövegeire is elmondható: nyomokban verset tartalmaz. A szó klasszikus értelmében, leírt formában olvasva ezeket: sortörések, néhol rímek fedezhetők fel bennük, nem kizárt a ritmus és a (sokszor suta vagy közhelyes) szóképek és alakzatok használata sem. De azért mindezek felett áll(na) a sűrített érzelmi-tartalmi mondanó, s ebből a perspektívából nézve kevés a magyar dal, aminek szövege akár vers is lehetne, kevés a dalszövegíró, aki akár poétaként is megemlíthető lenne.”*

(Részlet az Irodalmi Jelen oldalán megjelent tudósításból, mely a 2009-es HUZAT című rendezvénysorozat keretein belül megrendezett k. kabai lóránt és Kiss Tibor közötti beszélgetésről készült, és amelyben a költő arról kérdezte a Quimby frontemberét, számíthat-e irodalmi alkotásnak egy dalszöveg.)

*„Nem lehet mondani, hogy Lovasinak nincs érzéke az újdonságok iránt, a Jutka című darab gyakorlatilag a slam poetry platóni ideája annak magyarországi elterjedése előtt mintegy húsz évvel. Előadásában háttérbe kerül a zene, mint az Egy az egyben a capellájában. A szokásos Jeremiád jelenik meg a szövegben, „Oly korban értem én a tréfát” Radnóti megidézése, aki éppen Ézsaiást idézi meg a Töredék című versében (persze a „vegyen tiszta inget”-tel József Attila is beköszön, mint általában). Lovasi is töredéket ír, a kezdet és a vég egymásba hajlása a népi mondókák (pl. Egy gödölye...) világépítő körköröségét is felidézi. A Jutka feltárja virtuóz formai tudását is, elég, ha csak a rímeket, belső rímeket, szójátékokat nézzük, valamint profán képalkotásában költészeti tartalékát: „a lelki világnak/ csontot dobnak olykor,/ s szerelemnek hívják,/ ha kijön a lélek az ölből”. A képzelet és anyagi valóság ütköztetése mellett a gigantikus és a parányi hasonló viszonya is megjelenik: „pár öböl lángol,/ leverem a hamut” (másutt „megrázom a gyufát, felkel a nap” (Autók a tenger felé).”*

(Részlet Horváth László Ringó Ikaruszon – Miért működnek költészetként Lovasi András egyes dalszövegei? című esszejéből)







NÉV:	
CSOPORTSZÁM:	

---

---

---

---

	<b>Elérhető pontszám</b>	<b>Elért pontszám</b>
Tartalom	5 pont	
Problémaérzékenység	5 pont	
Gondolatmenet	5 pont	
Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	5 pont	
<b>Összesen</b>	<b>20 pont</b>	

**JAVÍTÓ FEBES:**.....

NÉV:	
CSOPORTSZÁM:	

**Összesen elért pontszám:**

<b>Nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor</b>		
1.feladat	1 pont	
2.feladat	2 pont	
3.feladat	6 pont	
4.feladat	2 pont	
5.feladat	4 pont	
6.feladat	2 pont	
7.feladat	4 pont	
8.feladat	4 pont	
9.feladat	4 pont	
10.feladat	3 pont	
11. feladat	4 pont	
12. feladat	4 pont	
<b>Összesen</b>	<b>40 pont</b>	

<b>Műértelmező szövegalkotás</b>	40 pont	
<b>Reflektáló szöveg alkotása</b>	20 pont	

<b>Összesen</b>	<b>100 pont</b>	
<b>Helyesírás</b>	<b>-8 pont</b>	
<b>Íráskép</b>	<b>-2 pont</b>	

**JAVÍTÓ FEBES(EK):**.....